

IORDAN DATCU¹, ROMÂNIA

Cuvinte cheie: săteni, prietenie, G. T. Kirileanu, cărți de folclor

Ion Bârlea în scrisori către G.T. Kirileanu

Rezumat

De prin 1919 Ion Bârlea face la G. T. Kirileanu un apel disperat să întreprindă demersuri pentru ca să li se trimită sătenilor maramureșeni două vagoane de porumb, pentru că literalmente erau muritori de foame. Până la trecerea ambilor în lumea celor drepți, a existat între ei o pilduitoare prietenie. Mărturie a acestei prietenii sunt schimburile epistolare dintre ei. Punctul culminant al acestei amiciții a fost asumarea de către generosul Kirileanu, bibliotecar la Palatul Regal din București, tipăririi celor două cărți de folclor ale preotului maramureșean, intitulate *Cântece poporane din Maramureș. Balade, colinde, bocete și descântece, vrăji, farmece și desfaceri*, apărute ambele în 1924 la Editura Casei Școalelor.

¹ București, România

Key words: villagers, friendship, G. T. Kirileanu, books of folklore

Ion Bârlea in Letters to G.T. Kirileanu

Summary

Since 1919 Ion Bârlea desperately appeals to G. T. Kirileanu to convince him to do whatever necessary in order to send two freight cars of corn to villagers of Maramureș, because they were actually dying of hunger. Until both of them disappeared to the realm of the virtuous, they shared an exemplary friendship. The letters they wrote to each other come as the most illustrative proof of that friendship, whose peak was when the generous Kirileanu, in his capacity of librarian of the Royal Palace in Bucharest, also engaged in the publishing of the two books on folklore, containing a collection of texts gathered by the Maramure priest, entitled: *Cântece popoarne din Maramureș. Balade, colinde, bocete / People's Songs of Maramureș. Ballads, Carols, Funerary Songs/ și Descântece, vrăji, farmece și defaceri / Spells, Withcraft, Charms and Keys/*. They were both released in 1924 at the Casa Școalelor publishing house.

Ion Bârlea în scrisori către G.T. Kirileanu

Ion Bârlea (1883-1969) a avut o contribuție fundamentală la culegerea folclorului maramureșean, atât prin colecția sa, apărută în două volume, în 1924, cât și prin colecțiile rezultate din colaborarea sa cu Béla Bartók și Tiberiu Brediceanu, cu fiecare în parte. Din anul 1968, când i-am reeditat, în două volume, colecția sub titlul *Literatură populară din Maramureș*, și până astăzi, n-am încetat să cercetez viața și opera sa, îndeosebi să public documente, în cartea mea, *Tradiții din Maramureș* (Editura Grai și Suflet-Cultura Națională, 2009) figurând autobiografia folcloristului, scrisorile pe care le-a primit de la Tiberiu Brediceanu, scrisorile sale către mine și colecția soției sale, Elena Vlad, *Poezii populare din Botiza* (1908).²

În volumul G. T. Kirileanu, *Corespondență*, ediție îngrijită de Mircea Handoca (Editura Minerva, 1977), figurează 6 scrisori ale lui Ion Bârlea, emise între anii 1916 și 1959 și una a destinatarului, nu toate cele ale lui Bârlea fiind pe teme culturale, aceea din 15 aprilie 1916 conținând un apel urgent, ca prietenul din București să intervină pentru a le fi trimise țăranilor maramureșeni, grav afectați de secetă, două vagoane de porumb. În scrisoarea din 30 iulie 1930, Bârlea regretă că G. T. K. a fost pensionat de la cancelaria Palatului Regal; astfel, scrie Bârlea, „pierdem singurul om din București care ne-a ajutat neconștient pe noi, maramureșenii“.

La Biblioteca Academiei Române există, la Secția de manuscrise, și alte 11 scrisori ale lui Ion Bârlea către G. T. K., emise între anii 1912 și 1953, pe care le publicăm acum. Facem în continuare unele precizări. În scrisoarea din 11 ianuarie 1920, Bârlea își exprimă dorința de a fi deputat și îl roagă pe destinatar să-l întrebe pe Nicolae Iorga în această chestiune.

Personal, l-am întâlnit pe Bârlea într-un anuar al Parlamentului României, dar n-am consultat și alte volume pentru a vedea între ce ani s-a bucurat de această demnitate. În scrisoarea din 29 ianuarie 1921 îl roagă pe G. T. K. să-i găsească editor pentru colecția de folclor. Din aceeași scrisoare, aflăm că G. T. K. i-a botezat lui Bârlea un copil. Ziarul la care se referă în scrisoarea din 12 martie 1923, este *Gazeta maramurășană*, pe care a condus-o Bârlea. De altfel, două scrisori, aceea din 8 iunie 1927 și aceea din 20 decembrie 1929, au antetul tipărit: *Gazeta maramurășană, ziar cultural și de propagandă națională*, Sighetul Maramureșului. În scrisoarea din 19 aprilie 1923 îl roagă pe G. T. K. să-i mijlocească procurarea de hârtie de tipar pentru gazeta amintită. În aceeași scrisoare, revine cu rugămintea ca prietenul de la București să-i găsească editor pentru colecția de folclor, eventual, scrie el, Casa Școalelor, care a și fost de fapt aceea care i-a tipărit colecția. G. T. K. a primit acceptul acesteia, a ordonat colecția și i-a făcut corecturile. Memoriul despre Béla Bartók, la care se referă în scrisoarea din 7 noiembrie 1953, este studiul *Béla Bartók și legăturile lui cu Maramureșul*, apărut în *Studii muzicologice*, buletin suplimentar al revistei *Muzica*. (1957, nr. 6, p. 58-80)

² În 2011, am tipărit la Editura Dacia XXI, Ion Bârlea, *Balade, colinde și bocete din Maramureș*, deci doar primul volum al colecției din 1924.

Ieud, la 20 VIII 1912, Maramureș

Iubite frate Kirileanu,

Am trimis aviz la trei foi. Desigur a apărut. Azi am scris și lui Iorga că ce ați pățit în satul Măgura. Cred că va apărea și aceea în *Neamul românesc*. Am primit ieri trei cărți de la Elena Farago, poetă, și de la N. I. Protopopescu, elev de clasa a opta din Ploiești. E progres. Așa se vede că a apărut în *Neamul românesc* darea de seamă ce-am trimis, dar eu până azi n-am văzut-o. Te rog să faci propagandă mai ales la Casa Școalelor.

De zilele plăcute ce le-am avut cu voi, pururea ne vom aduce aminte. Scrie-mi. Te îmbrățișează,

Popa Ion (Bârlea)

Ms. 153091

Călinești, Maramurăș, 14 ian. 1920

Dragă moșule,

Iată te intitulez moș, deși nici eu nu sum tânăr, azi, mâne de 40 de ani. Ți-am scris mai de mult, dar așa se vede că poșta e de vină. Noi maramurășanii, mai ales, suntem ermetic închiși de lumea românească, așa încât abia ne sosăsc ceva vești din când în când. Dar nădăjduim că ministrul Mihai Popovici se va îngriji și le va tocmi toate. De aceea, te-aș ruga să mă recomanzi la ceva foaie zilnică, cea mai bună din București, ca corespondent din Maramurăș, în schimb să-mi trimeată foaia gratis, căci venitele preoțești din Maramurăș nu permit ca mai multe foi să putem procura. Doar *Neamul românesc*.

Mai încolo, îmi vine în minte colecția mea de „poezii populare“ din Maramurăș, împreunate cu melodii strânse de Dr. T. Brediceanu, ministrul de azi și Bartók Béla, profesor la Conservatoriul de muzică din Budapesta. Înainte de război le-am trimes și nici azi nu s-o publicat. Rog să intervii pe la D-l I. Bianu de la Academie ca să le tipărească.

Și în urmă, moșule, iată îți destăinuiesc un dor al meu, nu de mărire lumească, fără simțul meu mă îndeamnă că mai bine aș putea ajutarea pe maramureșenii mei dacă aș fi deputat. Și anume în circumscripția Ocna Șugătagului e ales Constantin Lucaciu, arhidiaconul din Sătmar, care e ales și în circumscripția Seini. Dacă înțelegând să abdice de la Ocna Șugătag, aș voi să fiu candidat oficios eu. N-ar fi bine să vorbești cu D-l N. Iorga, care mă cunoaște din cartea *Însămnări din bisericile Maramurășului*, eventual cu altul care voiești, că are înrăurință la candidările oficioase?

Aceasta ar fi partea oficioasă a epistolei mele. Trecând la cele familiale, îți comunic că

trăim, afinul D-tale e în tusă măgărească de șase săptămâni, dar cred îi va trece, acuma e morbos și Mircea, de 1 1/2 an și mă tem că acesta o muri.

Foarte mare dor aș avea, dacă te-aș putea saluta pe la vară în mijlocul nostru. Așteptând ordinele binevoitoare, te salutăm cu toată dragostea.

**Părintele Ion Bârlea
Călinești**

Ms. 153095

Sighet, la 29 ianuarie 1921

Dragă moșule, Kirileanu,

Atât eu cât și Elena ți-am scris, dar se vede, din neregula poștei n-ai primit scrisoarea noastră. Ba chiar ți-am și telegrafiat când am avut năcaz cu locuința, fiind mutați noi la Sighet ca profesor de religie – cerând ca să intervii la Ministerul de Interne. Acum s-o aplanat cauza aceea. De azi dată, te rog, pentru altceva, și anume.

Azi am primit de la D-l I. la Academia Română, o scrisoare, în care mi să comunică că colecția de poezii populare împreunate cu melodii nu se poate publica. Îți poți închipui ce mâhnire sufletească mi-o cauzat. Deci, aș voi ca să rădici colecția de la D-l Bianu și să te îngrijești pe oricineva ca să le tipărească. Ori cu ajutorul D-lui N. Iorga, ori cu sprijinul altuia. Căci ar fi vremea, din anul 1914, de când s-o predat Academiei. Hotărârea mi s-o comunicat sub nr. 1501 din 17 iunie 1920, dar numai acum am primit-o.

Ca să știi și treburile familiale, ca și unui prieten vechi îți comunic că eu propun la școala normală studiul religia. La liceul „Dragoș-Vodă“ limba latină, limba română, istoria și geografia, deci lucru mult și greu, ca un începător.

Avem trei băieți și două fete, dar e năcaz că mama lor de vreo trei săptămâni e bolnavă de inflamare ca și „spaniolă“, și mi-e frică să nu vină ceva complicație. Finul D-tale George te așteaptă ca să vii și să-l cercetezi. Elena te roagă că, de cumva ai primit scrisoarea ei, să-i răspunzi și ei.

Așteptând ordinele D-tale, te salutăm cu dragoste.

**Preotul Ion Bârlea
Sighet, Calea Mihai Pavel nr. 5.**

Ms. 153097

Sighet, la 11 ianuarie 1922

Dragă Moșule, Kirileanu,

Acuma am sosit de la Cluj, unde am stat aproape trei săptămâni, pentru examenul pedagogic, prescris tuturor profesorilor, chiar și celor de religie, cum sunt eu, dar har Domnului, la comisia cea aspră – Ștefănescu-Goangă – am trecut bine.

Pe cât m-am bucurat la Cluj, pe atâta mi-a fost supărarea când sosesc acasă, văzând copila cea mică bolnavă și în seara de Crăciun chiar o și murit. Dar mă-ncred în voia lui Dumnezeu, și mângâiere avem că ne-au rămas încă patru.

La Cluj, uitasem să-ți spun, m-am întâlnit cu prietenul nostru Vâlsan, cam bolnav, și-mi spunea că merge pentru operație la Paris. Totodată, m-am întâlnit și cu Vasile Bogrea, care a fost la mine cu ocaziunea ședințelor Asociațiunii. Este un om foarte ales, cum rar oameni avem.

În zilele acestea, am primit scrisoare de la Dr. Tiberiu Brediceanu, care a colectat melodiile din Maramureș și cu care împreună am voit să edităm cartea la Academia Română, mă întreabă de colecția mea că unde-i. De aceea, te rog să-mi răspunzi, ce-i cu colecția. Ai găsit editor pentru tipărirea ei?

Și, oricum ar fi cauza, te rog s-o trimiți bine pachetată, pe adresa: Dr. Tiberiu Brediceanu, directorul Băncii „Albina“ din Brașov, căci vrea să vadă textele melodiilor, căci el încă n-o văzut manuscrisul colecției mele, și de cumva ai găsit editor, iarăși ți le-oi retrimite, de nu, ne vom gândi în altă parte.

De altmintrelea, eu am scris și la „Astra“ din Sibiu, unde la secția istorico-etnografică am fost ales membru corespondent în zilele trecute, ca să-mi publice colecția. Și sum foarte curios ce-mi va răspunde D-l Bârseanu! Că Academia nu vrea deocamdată să le publice, înțăleg, că nu are izvoare materiale, după ce am înțeles că reforma agrară i-a luat toate averile, mai ales constătătoare din păduri.

Dar „Astra“ are fonduri și ar putea să facă publicarea.

Elena e foarte mâhnită că D-l prefect Condruș, fost redactor la *Epoca*, șef cortex a lui Filipescu, a esoperat diplome și chiar medalii de aur pentru persoane cari n-o meritat așa ca ea, care a făcut drumul la București pe spesele sale și-o aranjat secția Maramureșului acolo la expoziție, n-o primit nici o recunoștință. Condruș s-o mâniat că n-o voit să primească reprezentarea Maramureșului pentru 1000 (una mie) lei și în contul acesta trebuia să steie acolo patru săptămâni, doară și mai bine, de la deschidere până la închidere și să garanteze de covoarele Maramureșului. Se înțelege că pentru așa puțină plată nu s-o putut angaja. De aci provine mânia.

De altă parte, e mare neglijență și din partea comisiei aranjatoare, când de la nordul României, chiar din Maramureș, personal merge și duce covoare pentru expoziție și în sfârșit, nici recunoștință, până când alții, cari n-o făcut nici o osteneală, primesc chiar medalii de aur. Rușine să le fie! Cu acestea proceduri nu vor înainta industria casnică!

Acuma Elena lucrează cu trei războaie și șase femei. Îi merge destul de bine, dar totuși fără ajutor de la stat cu greu merge, căci materialul e foarte scump și nu poate să pună o bază solidă, ca să-și cumpere, de pildă, primăvara, când materialul e ieftin, de vreo 10-20 mii de lei lână, cu care apoi ar putea lucra tot anul. Dar cred că cu încetul va învinge și năcazurile acestea.

Dragă bade, Kirileanu, când te-am putea saluta în mijlocul nostru? Gândeam că în vară vei veni, dar se vede te-ai temut de depărtarea drumului.

Noi, abstrăgând de necazul acesta familial, am duce-o destul de bine. Nu am atâtea necazuri

ca pe sate. Dar se înțelege că viața de oraș e mai scumpă ca cea de pe sate. Dar, în sfârșit, le învingem. Locuință avem foarte bună, cu patru camere, și nu departe de piață și de școală. Băieții ne cresc, cel mare e pe clasa a doua liceală. Dacă l-am putea așeza bursier în ceva institut din București, unde să primească educație și învățatură bună, bucuros l-aș trimite, ca să pot crește din el om de seamă. De învățat ar învăța binișor, dar i-ar trebui o mână de fier. Când nu sum acasă, mamă-sa nu poate învinge cu el.

Dragă Moșule, de cumva s-ar putea așeza la anul viitor în ceva institut bun, am fi foarte fericiți; nu doară că nu l-am putea purta la școală aci, dar îți spun drept e slab liceul nostru, profesori tineri fără experiență și de aceea, aș dori ca să fie sub supravegherea unor pedagogi experți.

Și acum sfârșitul, îți dorim an nou fericit cu bine.

Te salutăm cu drag și te îmbrățișăm. Prietenul cel vechi,

Preotul Ion Bârlea
Calea Mihai Pavel nr. 5

Ms. 143099

*

Sighet, la 12 martie 1923

Dragă moșule,

Cu drag am primit *Șezătoarea* și am frunzărit prin dânsa. Pot să spun că este o revistă excelentă.

Cu ziarul ne trudim, dar avem vrăjmași, cari ne doresc moartea, și neavând sprijin material de nicăieri, mult nu vom putea duce! Și ar fi păcat să murim!

Pentru cele două numere am făcut ispravă și le vei primi de la începutul anului.

Cu editarea folclorului, tot nu-i nimic? N-ai probat la Ministerul Cultelor?

Cu drag te așteptăm pe după Paști, dar să ne avizezi cu două-trei zile mai devreme. Familia – har Domnului – sănătoasă. Salutări cordiale de la toți.

Te îmbrățișează,

Pr. I. Bârlea

Ms. 153102

Sighet, la 19 april 1923

Dragă Moșule,

Cu poșta de ieri, prin banca „Maramureșana“ din Sighet, am trimis Oficiului de vânzare al hârtiei de tipar, București, str. R. Poincaré (fost Academiei) nr. 4 – 12.000 lei (adică douăsprezece mii lei) pentru hârtia de tipar, ca să putem tipări mai departe *Gazeta maramurășană*, căci nu mai avem numai pentru două numere.

Fii bun, te ostenește până acolo și vezi de treaba noastră. Ni s-a acordat 800 kg de la Ministerul de industrie. Roagă-i să ne trimeată hârtia imediat pe adresa ziarului nostru și ne comunică totodată cât costă un kg hârtie. Pentru „Gazeta oficială“ a județului, pe care tot noi o redactăm și edităm, încă v-om trimite zilele acestea bani. Te interesează că câtu-i kg de hârtie pentru „Gazeta oficială“, căci am auzit că pentru aceea este mai ieftină hârtia!

Acestea, dacă poți, ni le isprăvește cât de în grabă și ne comunică! Altă chestie este editarea poeziilor populare. Pe la noi a fost D-l Papahagi, după cum ți-am mai scris. Mi-a pomenit că în mai, eventual iunie, începe editarea folclorului din Maramureș. Mi-e frică că multe din ale mele să gălesc și la el, și atunci iarăși trebuie să le sortezi, ceea ce nu aș voi. De aceea, caută un editor, poate Ministerul Instrucției, sau de culte, sau Casa Școalelor, sau altcineva. Personal, și dacă n-aș avea ceva material, barăm să fiu liniștit că truda ce am depus cu culegerea este răsplătită barăm în parte! Fii bun și-mi împlinește rugămintea aceasta!

Elena de vreo trei săptămâni are o fetiță. Nu primești să fii naș și să asști personal? Foarte ne-am bucura. Salutări și îmbrățișări de la

Păr. I. Bârlea
Calea M. Pavel 5

Scrie-mi

Ms. 153103

Sighet, la 8 septembrie 1923

Dragă Moșule,

Cu bucurie am primit vestea că te-ai angajat a grupa materialul în două volume. Mă încred în înțelepciunea D-tale. Asemenea, îți mulțumesc că te-ai legat a face un lucru greu: corectura poeziilor! Cum te-aș putea revanșa?

Acum te rog să insiști la Casa Școalelor să se învoiască de a tipări deodată și notele melodiilor maramușene, culese de D-l T. Brediceanu, care mi-a promis că în luna decembrie le va trimite la Casa Școalelor. Fii bun, eventual îl reacearcă prin o cartă poștală și pe el, la Brașov, director la Banca „Albina“.

Când vii la noi? Salutări de la Elena. Te sărut.

Preot I. Bârlea

Ms. 153107

Sighet, la 8 VII 924

Dragă moșule,

Ți-am primit cartea, întorcându-mă de la excursia frumoasă ce am făcut-o două săptămâni cu școala normală din Sighet.

Poeziile populare le-am cules de-a dreptul din gura țăranilor începând cu anul 1904-1913; personal, cercetam șezătorile, și acolo scriam poeziile frumoase. Materialul l-am cules treptat în acești ani, având mari greutăți la alegerea lor, întrucât în acest interval au apărut volumele de poezii populare din Maramureș, ale părintelui Tit Bud și Dr. Alexandru Țiplea. Când deja am aranjat tot materialul spre publicare, am fost silit să le sortez din nou, căci multe se aflau în volumele sus-amintite.

Aranjate fiind, le-am trimis la Academia Română, care a aprobat publicarea ei în anul 1913, însă din cauza războiului n-a mai putut s-o publice, fiind tiparul prea scump, iar fondurile sleite. Astfel, am cerut sprijinul Casei Școalelor, care la intervenția D-lui G. T. Kirileanu, bibliotecarul Curții Regale, a hotărât ca să se publice în două volume la tipografiile române unite, din str. Câmpineanu.

În anul 1911 Academia Română a încredințat pe D-l Dr. Tiberius Brediceanu ca să culeagă melodiile populare din Maramureș, iar în anul 1913 pe Dl. Béla Bartók, profesor la Conservatorul din Budapesta, cu care personal câte două-trei săptămâni am cutreierat Maramureșul și stându-le în ajutor la culegerea melodiilor populare.

Acesta este pe scurt istoricul culegerii poeziilor populare. Vă încredințez ca să scrieți prefața după cum d-stră doriți, sau dacă voiți o scriu eu, numai să-mi pomeniți ce să scriu.

Explicarea cuvintelor aci le anexe.

Dragă Moșule! Dacă se poate, bucuos te-aș dispensa de corectură, căci este un lucru foarte migălos.

Te-aș ruga numai să o controlezi înainte de a se pune sub tipar.

Salutări de la soție și îmbrățișări de la

Pr. I. Bârlea.

X varia 1.

(Antet tipărit)

Gazeta maramurășană.

Ziar cultural și de propagandă națională.

Sighetul Maramureșului.

Sighetul Maramureșului, la 8 iunie 1927

Dragă moșule,

Mai înainte de toate, îți gratulez la numirea de secretar general al primului președinte, d-l Barbu Știrbey, cu care de mult știam că ești în cele mai prietenești legături, de aceea, îndrăznesc să te rog la un lucru, cu care m-ai obliga cu desăvârșire.

Știi că mi s-a promis că mă vor numi de director la Școala Normală din Sighet, însă, cu toate promisiunile și intervențiile, a rămas, pân' ce s-a dus guvernul.

Acum te rog fii bun, intervină cu autoritatea-ți recunoscută, acolo unde socotești mai ducător la scop, ca să fii numit în acest post, pe care cu dreptate îl merit.

Mulțumindu-ți din suflet, vechiul prieten devotat,

Pr. I. Bârlea, profesor

Ms. 153125.

(Antet tipărit) *Gazeta maramureșană. Ziar cultural și de propagandă națională.*

Sighetul Maramureșului.

Sighetul Maramureșului, la 20 dec. 1929

Dragă moșule,

În sfârșit, mi-o reușit să scot broșura prezentă, care e în legătură de-aproape cu istoria Maramureșului.

Am scos-o în 500 de exemplare. M-a costat 10 mii lei, pe cari cred că-i voi scoate din diurna de la D-l Constantin Moisil. La caz că te întâlnești cu el, rog să-i pomenești de această lucrare și să-mi acorde această diurnă. Aștept părerea D-tale, la care țin mult, asupra lucrării și să-mi comunici dorința câte exemplare voiești să-ți trimit.

Ce-i cu Bibliografia veche? Se pregătesc clișeele? Când va trebui să trimit manuscrisul pentru imprimare?

Dorindu-ți tot binele de Sfintele sărbători ale Crăciunului, rog să primești salutările cordiale de la devotatul D-tale,

Pr. I. Bârlea

Nota lui G.T. Kirileanu: Trimis una mie lei pentru 50 exemplare, din care voi da: 3 Giurescu, 3 Mehedinți, Vâlsan, Popa Nae, 1 Filitti, 1 Moisil.

Ms. 153140.

Sighet, 1 VII 1936

Dragă Moșule,

Azi m-am întors de la Congresul Ligii Culturale de la Brașov și mi-a făcut o surprindere plăcută cartea poștală de la Vatra Dornei, prin care comunică că ai veni și pe la noi. De multe ori tot te-am invitat și n-ai putut veni, acum îmi pare bine că ești liber și te poți deplasa.

Noi suntem acasă până la 15 iulie, când vom merge la băile Sângeorzul românesc, de lângă Năsăud, unde proiectăm să stăm cel puțin 21 de zile, cât ține o cură, de care are nevoie soția și tot așa și eu.

Bucuroși suntem să stai la noi cât de mult, să cunoști Maramureșul cât mai bine.

În memoria lui Gh. Vâlsan oi încerca să scriu despre vizita sa în Maramureș.

În ce privește laudele aduse de Lovinescu în ziarele evreiești tânărului Gh. Chindriș din Ieud, n-au niciun rost. E un fiu de plugar cu patru clase primare, care fuge de lucrul câmpului, se ține de pulpana politicianilor, colindând pe la toți, și-i place să cetească. Atâta tot! De prezent își face armata și parcă este chiar la București, făcându-i vizite și lui Lovinescu, lăudându-i mult cărțile sale.

N-am cetit folclorul din județul Râmnicu Sărat. De cumva ai un exemplar disponibil, te rog să mi-l trimiți.

Te rog răspunde când ai de gând să vii la noi, căci te așteptăm cu plăcere.
Primește salutări de la soția mea și familie, iar din partea mea îmbrățișări.

Pr. I. Bârlea

Ms. 153146

Vinga, 7 noiembrie 1953

Dragă moșule,

Cu o zi înainte, ți-am scris o c. poștală anunțându-te de evenimentul fericit, cu privire la Cazania lui Varlaam.

Iată că azi o și ai la mână. Am tăiat foile, ca s-o frunzăresc și eu și am admirat-o mult, atât ca redacție, cât și ca lucrare tehnică.

Se poate asemăna cu *Bibliografia veche* a lui Bianu și Hodoș. Am felicitat pe autor prin D-na Eugenia, soția sa. Cât privește costul cărții, e lăsat la apreciere, de aceea am și anexat c. poștală a D-nei Eugenia Mureșanu, soția autorului. Situația noastră aici e cât se poate de dificilă. Pensia mi s-a anulat, deja de patru ani; tot atunci s-a desființat și biserica noastră, neavând niciun venit, decât ce ne acordă bunăvoința copiilor noștri, cari sunt buni și ne trimit la fiecare chenzină.

De mult încercăm să ne mutăm la Cluj, dar nu reușim, căci fetița noastră Ileana, de la Cluj, n-are numai o cameră, cât permite spațiul ei locativ, și așa n-avem unde să depozităm mobila noastră. Așa, suntem siliți să stăm încă aici în Banat, unde am fugit de foametea care era în București în 1947. După ce am fost pensionat în 1945, am terminat Școala superioară de arhivistică, de sub conducerea profesorului Aurelian Sacerdoțeanu; am dat vreo 30 de examene, fiind chiar distins prin afișare pe tabloul de onoare. Am socotit că specializarea aceasta îmi va fi de folos pentru cercetările viitoare, eventual aş putea fi plasat la Arhivele de Stat de la Cluj, unde am și petiționat iarna trecută, dar am fost respins fără nicio motivație.

Pe iarnă, plecăm la copiii din București, unde am fost și iarna trecută. Pe aici nu se găsesc lemne, și cari sunt au preț foarte mare, încât bugetul nostru nu suportă.

De acolo îți voi scrie, probabil înainte de sărbătorile Crăciunului.

Ocupația de aci e mai mult casnică, căci noi doi isprăvim toate lucrările la susținerea casei. Dar am avut și ocupație spirituală. La cererea folclorului (sic) de la Cluj (Institutul de Folclor româno-maghiar Cluj) am redactat un memoriu asupra marelui compozitor maghiar Béla Bartók, care a cules melodiile populare din Maramureș în anul 1913, fiind însoțit de mine în tot locul. Redactorul lucrării omagiale m-a cercetat la fața locului și am convenit să fac o descriere a

evenimentelor petrecute în timpul de două săptămâni, cât l-am însoțit. Memoriul cuprinde aproape 40 de pagini.

Acum mai recent, am fost rugat de compozitorul român Viorel Cosma, din București, care a fost încredințat de Editura de Stat să lucreze un volum omagial tot asupra lui Béla Bartók – rugându-mă să fac o descriere, cum a fost primit marele compozitor de românii maramureșeni. În iarna trecută am terminat textele poeziilor populare maramureșene în legătură cu colecția melodiilor populare maramureșene, culese de Dr. Tiberiu Brediceanu în anul 1910, cari nici până azi nu le-a putut publica. Poate îți aduci aminte că Academia Română, la timpul său, proiectase să publice o lucrare mare folclorică maramureșană, care avea:

partea I – Cântecul poporale maramureșene de I. Bârlea.

” II – Melodiile de Dr. T. Brediceanu.

” III – Melodiile de Béla Bartók.

Întreg materialul a fost depus la Bianu și era aprobat spre publicare, începând cu septembrie 1914, dar în august 1914 a erupt războiul mondial și așa proiectul a decăzut (sic). I. Bianu a păstrat materialul până după terminarea războiului, când Academia a pierdut tot avutul material și așa nu putu împlini promisiunea publicării.

B. Bartók și-a primit lucrarea sa la Budapesta apoi, în anul 1923, a publicat-o la München, la editura Drei Masken Verlag. Dr. T. Brediceanu nici până azi n-a publicat-o. Iar materialul colecționat de subsemnatul a fost ridicat de la Academie, prin mata, și ai găsit editor Casa Școalelor, care în 1924 le-a publicat în două volume, sub îngrijirea binevoitoare a mamei, pentru care și de azi dată îți mulțumesc cu cea mai mare recunoștință. Iată aceasta e povestea colecțiilor folclorice maramureșene. În ce privește pensia, am făcut întâmpinări repetate. Mai pe urmă, în 31. XII. 1952, am înaintat personal, la Ministerul Prevederilor Sociale, o întâmpinare, care numai în luna mai a fost trimisă la Arad pentru a face referat. Regiunea Arad a trimis-o la raion numai în luna septembrie 1953, după care șeful secției de la prevederi sociale a înaintat referatul la regiunea Arad.

Urmează ca repunea s-o trimită la București, unde se va hotărî soarta ei. Încolo, mă ocup și de puțină apicultură. Am vreo câteva familii de albine, pe cari le țin la câmp, unde împreună cu soția umblăm să le ținem în bună rânduială. Îi place și ei să se ocupe de această meserie și câteva întâmpinări ce primește nici nu le bagă în seamă.

Și cu aceasta am ajuns la încheierea scrisorii, dorindu-ți tot binele și sănătate multă și să ajungem timpul ca să ne mai revedem.

Îmbrățișări calde din partea noastră.

I. Bârlea

Ms. 153150

G. T. Kirileanu l-a ajutat, pas cu pas, în cele mai diverse solicitări pe Ion Bârlea. La cele amintite mai sus, facem următoarele adăugiri: Dintr-o însemnare, datată 1 decembrie 1914, aflăm următoarea propunere a lui Kirileanu: „[Simion] Mehedinți a poftit pe [George] Vâlsan să ție o conferință la Societatea Geografică în ziua de 7 decembrie gândeau la conferința asupra formării Porților-de-Fier. Eu l-am îndemnat pe Vâlsan să vorbească despre Maramureș, în aceste timpuri când e la rând chestiunea hotarelor noastre etnografice, precum și zvonul morții părintelui Ion Bârlea, cel mai vajnic luptător român din Maramureș.“ Zvonul amintit nu s-a confirmat, părintele Ion Bârlea mai trăind încă 55 de ani. După apariția, în 1924, a celor două volume de folclor din Maramureș, G. T. Kirileanu l-a rugat pe Titu Maiorescu să propună la Academia Română premiile lor. Colecția n-a primit însă un premiu din partea acesteia. Într-o scrisoare, nedată, aflată la secția de manuscrise a Bibliotecii Academiei Române, Kirileanu i-a scris următoarele lui Octavian Goga: „Iubite Domnule Goga, din 1912, de când am făcut o călătorie de studiu în Maramureș, cunosc pe părintele Ion Bârlea, care a adus mari servicii pentru cunoașterea acestui străvechi ținut românesc. A tipărit inscripțiile din bisericile Maramureșului, a cules folclorul maramureșean, a însoțit pe Béla Bartók în culegerea muzicii populare. Pe temeiul acestei activități, îmi permit a vă ruga să nu-l pierdeți din vedere la alegerea ce veți face a oamenilor vrednici. Dl. Boroș, omul D-voastră de încredere din Maramureș, vă va da cred aceleași bune informațiuni. Cu deosebită stimă, G.T. Kirileanu.“

La 7 mai 1959, Kirileanu i-a scris academicianului Iorgu Iordan rugându-l să sprijine, la Academia Română, publicarea materialului bibliografic inedit, strâns de Ion Bârlea.

Pentru toate aceste demersuri, Ion Bârlea i-a rămas profund îndatorat lui Kirileanu. Pe dedicația ce i-a dat-o pe cartea *Contribuții la istoria Maramureșului*, a scris: „Celui mai mare protector și binevoitor al meu“.

Mănăstirea Bârsana; foto: Felician Săteanu